

Vyjádření ApPPP k návrhu novely školského zákona ohledně podpůrných pedagogických pozic, konkrétně školních psychologů (ŠP) a školních speciálních pedagogů (ŠSP) působících na základních školách

V Liberci 19. 3. 2024

Novela školského zákona přináší změny zacílené na posílení poradenských služeb v základních školách. Činnost a odbornost pracovníků v těchto školních poradenských pracovištích podmiňuje metodickým vedením ze strany odborných pracovníků z pedagogicko-psychologických poraden (PPP) a zároveň ukládá poradnám povinnost zaměstnávat školní psychology a speciální pedagogy, kteří budou působit ve školách do 179 žáků.

Asociace pracovníků PPP vyjadřuje tímto značné obavy z dopadu navrhovaných změn do fungování pedagogicko-psychologických poraden a upozorňuje na negativní důsledky z novely školského zákona vyplývající.

Předkladatel změny zákona neuvádí žádné uspokojivé odůvodnění pro nejednotný způsob zaměstnávání ŠP a ŠSP ve školách velkých (od 180 žáků) a ve školách malých (do 179), které by bylo prokazatelně a pozitivně ověřeno a vyhodnoceno v rámci OP JAK, ačkoliv v návrhu změny zákona pro mezirezortní řízení je hlavním vytyčeným cílem potřeba nastavení systémových a jednotných pravidel fungování podpůrných pedagogických pozic v základních školách.

Navrhovatel novely šk. zákona předkládá pouze výchozí předpoklady (domněnky), se kterými MŠMT v r. 2022 vstupovalo do projektu OP JAK, který měl tento způsob řešení ověřit. Tyto argumenty jsou uváděny v Závěrečné zprávě RIA k předkládané novele, a to na straně 39 a na straně 44. Tyto výchozí předpoklady však nebyly ze strany MŠMT nijak prokazatelně a pozitivně ověřeny a tudíž ani potvrzeny.

Zkušenosti ředitelů pedagogicko-psychologických poraden v reprezentativní většině poukazují na skutečnost, že toto nejednotné řešení zaměstnávání školních psychologů (ŠP) a školních speciálních pedagogů (ŠSP) v malých a velkých základních školách není funkční. Tato nefunkčnost se týká konkrétně zaměstnávání ŠP a ŠSP pro malé ZŠ prostřednictvím spádových PPP. Přesvědčivé zkušenosti a stanoviska významné většiny ředitelů PPP z celého území ČR k této otázce sesbírala a následně zpracovala odborná asociace - Asociace pracovníků pedagogicko-psychologických poraden (ApPPP). Konkrétně z tohoto šetření ApPPP vyplývá, že zaměstnávání ŠP a ŠSP v malých školách vede ke kumulaci enormní administrativní zátěže v poradnách, k mimořádné zátěži jejich řídicích a administrativních pracovníků, k řadě komplikovaných situací z hlediska pracovního práva, ochrany osobních údajů, IT bezpečnosti, BOZP a k dalším systémovým problémům, které se týkají pracovního řízení a personálního managementu. Je tedy v přímém rozporu se závazkem MŠMT na snížení administrativní zátěže školských poradenských zařízení, zejména PPP, a se záměrem „komplexně zkvalitnit poskytování poradenských služeb, a to ze strany ŠPZ i v rámci jednotlivých škol, zajistit provázanost poradenského systému a snížit administrativní zátěž ŠPZ kvůli níž dochází k prodlužování lhůt při poradenské činnosti, nedostatku času na metodickou podporu škol a práci v terénu, přijímání inovací, které by předcházely využívání zastaralých diagnostických nástrojů aj.

Významná většina ředitelů poraden ze svých zkušenosti v rámci pilotního ověřování v rámci OP JAK uvádí, že zaměstnávání školních psychologů a školních speciálních pedagogů pod poradnami nepřináší ministerstvem školství očekávaná pozitiva. Ke sdílení úvazků ze strany těchto odborných pracovníků dochází jen v minimální míře. A ani významná část těchto odborníků, kteří jsou takto komplikovaně zaměstnáváni (a podléhají tak administrativně složitému a z hlediska personálního managementu matoucímu dvojímu řízení ředitelem PPP a ředitelem školy), nijak tento způsob nestandardního zaměstnávání neocceňují.

Výhrady k tomuto postupu vyjadřuje i významný počet ředitelů „malých“ škol, kterých se toto komplikované zajišťování ŠP a ŠSP do jejich škol týká. Avšak ani jejich zkušenosti a stanoviska k této otázce dvojího řízení nebyly ze strany MŠMT nijak cíleně, s konkrétními jasnými kritérii ověřovány.

Současně MŠMT nepředložilo žádnou analýzu finančních nákladů na personální posílení PPP z hlediska zajišťování zaměstnávání a řízení ŠP a ŠSP pro „malé“ školy. Nepředložilo ani analýzu ekonomických nákladů na související pracovně právní a mzdovou administrativu (kombinace opět personálního zajištění této práce a nezbytných navýšených potřeb mzdového účetnictví a činnosti personalisty).

V návrhu změny školského zákona předkladatel uvádí v paragrafu 116 odkaz na prováděcí právní předpis, kterým budou specifikovány podmínky pro zajištění služby psychologa nebo speciálního pedagoga pro základní školy. Návrh prováděcího předpisu není k návrhu zákona předložen, tudíž nelze na podmínky zaměstnávání blíže nahlédnout.

MŠMT dále nepředložilo ani analýzu a vyčíslení předpokládaných ekonomických nákladů pro zřizovatele PPP, konkrétně pro kraje. Ty budou muset jako zřizovatelé poraden vynaložit další finanční prostředky na zajišťování provozu pracovišť ve školách, kde působí ŠP a ŠSP zaměstnání prostřednictvím PPP. Konkrétně lze očekávat výdaje na vybavení pracovišť nábytkem, odbornými pomůckami a diagnostickým materiálem, vybavení počítači a nezbytných softwarem, výdaje na průběžné zajišťování potřebných IT služeb, placení IT licencí apod.).

Výše uvedené zvýšené ekonomické náklady zřizovatelů i personální a administrativní zatížení organizací zapojených do institucionalizace podpůrných pedagogických pozic by byly dle dosavadních zkušeností ředitelů PPP jednoznačně nižší, pokud by byli jednotně zaměstnáváni ŠP a ŠSP pouze ve školách (tedy i ve školách do 179 žáků). Celá tato ekonomická, personální a administrativní zátěž by tak byla plošně rozložena na mnohem více subjektů a její nárůst by nebyl kumulován jen v jedné organizaci pro celý spádový region. Schopnost celého (dotčeného školského) systému vyrovnat se s nastavovanými změnami by byla výrazně vyšší a méně náchylná na přetížení poraden (se všemi jeho negativními projevy, které již nyní poradny po celé ČR zakouší).

Tuto variantu řešení ostatně uvádí i samotní předkladatelé novely školského zákona v Závěrečné zprávě hodnocení dopadů (RIA) v kapitole 2.1 (na str. 42) a označují ji (při srovnávání zvažovaných variant) jako „VARIANTA 2“. Tato VARIANTA 2 je zde autory Zprávy RIA charakterizována takto: „Podpora všech běžných škol přímo, bez sdílení školních psychologů a školních speciálních pedagogů prostřednictvím PPP“. Čímž je myšleno přímé financování všech základních škol a tudíž i přímé zaměstnávání školních psychologů a školních spec. pedagogů všemi základními školami, bez ohledu na jejich velikost (počet jejich žáků). - **To znamená bez zprostředkovávání zaměstnávání ŠP a ŠSP pro malé školy poradnami.**

Současně pak samotní autoři Zprávy RIA uvádějí v kapitole 3.3 (na str. 44), že tato VARIANTA 2 by mohla mít následující přínosy: „Přínosy u varianty 2 by mohly souviset s nižšími finančními náklady, které jsou ve variantách 1 a 3 spojeny s administrativním zajištěním sdílených pozic ŠP a ŠSP na straně PPP. Tyto náklady by byly v rámci kraje rozděleny na jednotlivé školy s počtem žáků méně než 180“

V odůvodnění nezbytnosti navrhované právní úpravy k institucionalizaci je v rozporu vyjádření k nároku na zajištění služeb psychologa a speciálního pedagoga (Obecná část, odstavec A § 120). V textu se uvádí „ Poskytování poradenských služeb ve škole **může být zajišťováno** i psychologem nebo speciálním pedagogem. Složení pedagogických pracovníků školy stanoví vnitřním předpisem ředitel školy“. V následujícím odstavci téhož § 120 je uvedeno, že škola **má nárok na zajištění** služeb psychologa nebo speciálního pedagoga poradnou, do jejíhož spádového obvodu náleží“.

Návrh v čl. 2 v Přechodných ustanoveních vytyčuje 5 let moratoria a je nařízeno, že „Uvedená výše PHPmax bude představovat výši nároku základní školy vůči PPP, který PPP nejpozději po uplynutí pětiletého přechodného období bude mít **bezvýjimečnou povinnost naplňovat**.“ **Není však uvedeno, jaká konkrétní zlepšení od současného personálního, procesního a finančního stavu v poradenské síti se očekávají po uplynutí oněch pěti let, aby tak mohla tato povinnost vzniknout?**

V návrhu není zřejmé, jak bude nahlíženo na ty případy, kdy PPP nevyhoví podmínkám v hodnocení ČŠI. Co se stane se školami, které budou spadat do jejího obvodu? Dojde k přerozdělení poradnám z obvodů sousedních?

Financování ŠP a ŠSP je popsáno v § 161, tím, že „vláda stanoví nařízením pro poradny zřizované krajem, obcí nebo svazkem obcí maximální počet hodin přímé pedagogické činnosti financovaný ze státního rozpočtu určený pro psychologa nebo speciálního pedagoga, jejichž služby jsou poskytovány základním školám.“ Nařízení není předloženo. Není zřejmé, zda se počítá s nepřímou prací ŠP a ŠSP a v jakém poměru.

Existuje validní analýza aktuálních personálních kapacit PPP v ČR s dopadem na metodické vedení a další administrativní zátěž v souvislosti s novými povinnostmi, které jsou na poradny novelou kladeny?

Bude metodické vedení pedagogů, včetně psychologů a speciálních pedagogů ve školách i nadále realizováno při nižším finančním ohodnocení pedagogických pracovníků poraden?

Zástupci PPP církevních zřizovatelů nesouhlasí s tím, aby nepřipojení se k navrženému systému do 31. ledna (míněno zřejmě roku 2024) znamenalo, že se k němu nebude možné připojit již nikdy, ačkoliv návrh stanovuje, že vystoupit z něho cestou odvolání souhlasu možné bude.

Na základě odborné diskuze podporujeme a respektujeme vyjádření:

Asociace školních psychologů,

Asociace pracovníků speciálně pedagogických center,

Sdružení kateder psychologie ČR.

Za Asociaci pracovníků pedagogicko-psychologických poraden, z.s.:

Mgr. Jana Hlavová, předsedkyně ApPPP, členka Rady za Liberecký kraj

Mgr. Jiří Novák, člen ApPPP za Moravskoslezský kraj

Mgr. Soňa Baldrmannová, místopředsedkyně, členka Rady za Jihomoravský kraj,

Mgr. Soňa Holá, místopředsedkyně, členka Rady za Královéhradecký kraj,

Mgr. Pavel Kantor, člen Rady za Moravskoslezský kraj,

Mgr. Monika Němečková, členka Rady za Zlínský kraj,

PhDr. Irena Příkazská, členka Rady za Plzeňský kraj

Mgr. Ladislav Smékal, MBA, DBA, člen Rady za PPP neveřejných zřizovatelů

PaedDr. Romana Soukupová, členka Rady za Karlovarský kraj

Mgr. Jitka Svátková, členka Rady za Středočeský kraj

Mgr. František Štefek, člen Rady za Olomoucký kraj

Mgr. Pavel Vácha, člen Rady za Jihočeský kraj

